

Obsah

1. ÚVOD DO PROBLÉMU VZTAHU ČLOVĚKA K NÁBOŽENSTVÍ	10
1. 1. Náboženství v rozhovoru se svými odpůrci.....	10
1.1.1. Klasická kritika náboženství.....	10
1.1.2. Současný ateismus.....	13
1.1.3. Teologie v rozhovoru s kritikou náboženství.....	14
1.2. Co je náboženství.....	18
1.2.1. Pokus o definici náboženství.....	18
1.2.2. Etymologický přístup k pojmu náboženství.....	19
1.2.3. Příklady pohledů některých vědních oborů na jev náboženství.....	20
1.3. Člověk a náboženství.....	22
1.3.1. Každý člověk má vlastní náboženskou dimenzi.....	22
1.3.2. Objektivní a subjektivní náboženství.....	23
1.3.3. Náboženství v užším a širším slova smyslu.....	23
1.4. Stěžejní životní situace a náboženství.....	24
1.4.1. Stěžejní životní situace.....	24
1.4.2. Stěžejní situace s otevřenou interpretací a stěžejní situace interpretaci vyžadující.....	25
1.4.3. Prostředky interpretace.....	26
1.4.4. Ritus a slavnost jako prostředek interpretace.....	26
1.5. Prvky náboženství v psychice člověka.....	27
1.5.1. Úzkost jako základní forma naší existence.....	28
1.5.2. Úzkost a náboženství.....	28
1.5.3. Bazální důvěra.....	29
1.5.4. Bazální důvěra a náboženství.....	29
1.5.5. Člověk hledá smysl své existence.....	30
1.5.6. Formy zajištění smyslu.....	30
1.5.7. Zajištění smyslu a náboženství.....	31

2.	PŘEDMĚT NÁBOŽENSKÉ PEDAGOGIKY	34
3.	CÍLE NÁBOŽENSKÉ VÝCHOVY	36
	3.1. Pomoc rozvoji našeho lidství	37
	3.2. Dospělost místo kopírování a klišé	37
	3.3. Dílčí cíle, směry a perspektivy náboženské výchovy	38
4.	OPRÁVNĚNOST NÁBOŽENSKÉ VÝCHOVY	43
	4.1. Vymezení problému	43
	4.2. Námitky proti náboženskému ovlivňování v raném dětství	44
	4.2.1. Ideál svobodné volby náboženství	44
	4.2.2. Kritické poznámky knámitkám proti náboženskému ovlivňování v raném dětství	44
	4.3. Vlastní důvody pro oprávněnost náboženské výchovy	45
	4.3.1. Člověk potřebuje učení a výchovu	45
	4.3.2. Člověk překračuje své hranice a oddaluje svůj horizont	46
	4.4. Náboženství a religiozita jsou chráněny zákonem	48
	4.5. Rozhodující předpoklady kladného náboženského vlivu na dítě	49
	4.5.1. Obraz světa a obraz člověka	50
	4.5.2. Obraz Boha	51
5.	NÁBOŽENSTVÍ A UTVÁŘENÍ OSOBNOSTI	54
	5.1. Inkulturace a socializace	54
	5.2. Sociabilizace	54
	5.3. Vyjádření religiozity	56
	5.3.1. Alternativní vyjadřování religiozity	57
	5.4. Cíl náboženské výchovy z hlediska utváření osobnosti	61
6.	VYTVÁŘENÍ NÁBOŽENSKÝCH POSTOJŮ	64
	6.1. Vymezení pojmu	64
	6.2. Vytváření postojů	65
	6.3. Vytváření náboženských postojů	66

7. NÁBOŽENSKÁ ZKUŠENOST	69
7.1. Pochopení a vymezení pojmu zkušenost	69
7.1.1. Celek a detail.....	69
7.1.2. Zkušenost něčeho nového.....	71
7.1.3. Vztahový rámec individuální zkušenosti.....	71
7.1.4. Individuální charakter zkušenosti.....	72
7.1.5. Zkušenost potřebuje řeč.....	72
7.1.6. Souhrn	72
7.2. Ztráta zkušenosti a odcizení	73
7.3. Zkušenost a bible.....	74
7.4. Zkušenost a náboženská výchova.....	75
7.4.1. Určitá životní zkušenost jako výchozí bod náboženské výchovy.....	78
7.4.2. Zkušenost víry jiných lidí jako výchozí bod náboženské výchovy	78
7.4.3. Náboženská výchova jako pomoc proti ztrátě zkušenosti a odcizení	79
7.5. Zkušenost jako cesta	79
8. NÁBOŽENSKÁ SOCIALIZACE.....	81
8.1. Vysvětlení pojmů	82
8.1.1. Být člověkem je potřeba se učit	82
8.1.2. Socializace	82
8.1.3. Náboženská socializace	84
8.2. Náboženství a společnost.....	85
8.2.1. Situace náboženství v dnešní společnosti.....	85
8.2.2. Role křesťanství v současné společnosti.....	87
8.2.3. Charakteristika farních obcí	89
8.3. Nositelé křesťanské socializace	92
8.3.1. Rodina.....	93
8.3.2. Mateřská škola a škola.....	97
8.3.3. Církev	98
8.4. Význam symbolů a rituů.....	101
8.4.1. Symboly a rity v naší kultuře.....	101
8.4.2. Symboly a náboženská socializace.....	102
8.4.3. Svátosti	104

8.4.4.	Slavnosti a svátky.....	106
8.5.	Souhrn.....	107
9.	IDENTIFIKACE A VÍRA.....	110
9.1.	Modely identity	112
9.1.1.	Získávání identity jako proces (E. H. Erikson)	112
9.1.2.	Identita jako přemožení úzkosti (F. Riemann)	113
9.1.3.	Identita jako cesta k vlastnímu jádru (C. G. Jung).....	114
9.2.	Stupně sebeurčení	115
9.3.	Souvislost mezi nalezením identity a vírou	118
9.3.1.	Ty mne znáš, Bože	119
9.3.2.	Kdo jsem? Odpovědi víry.....	121
9.3.3.	Kdo mi může pomoci? (Společenství)	123
9.3.4.	Problém hledání identity v náboženských sektách	125
9.4.	Cesty nalezení identity.....	126
9.5.	Cesta k celistvosti.....	130
9.5.1.	Prvky víry, které přemáhají úzkost a posilují osobnost.....	131
9.6.	Církevní struktury posilující identitu.....	132
9.7.	Náboženská výchova a nalezení identity	135
9.8.	Závěr.....	136
10.	ETICKÉ UČENÍ	139
10.1.	Etický požadavek: Co můžeme - co smíme dělat?.....	139
10.2.	Etický pluralismus.....	140
10.3.	Náboženství a etika: "Vy jste sůl Země."	141
10.4.	Vymezení pojmů	142
10.5.	Oblasti etického učení.....	143
10.5.1.	Okolní prostředí - životní prostředí - já.....	143
10.5.2.	Učit se od Ježíše.....	145
10.6.	Zkušenosti, z nichž může etické učení vycházet	150
10.6.1.	Zkušenost důvěry	150
10.6.2.	Zkušenost kontrastu.....	151

10.6.3. Zkušenost smyslu.....	152
10. 7. Proces učení a utváření svědomí	154
10.7.1. Vývoj svědomí	157
10.7.2. Stupně morálního úsudku	160
10.8. Průběh etického učení.....	160
10.8.1. Odměna a trest	161
10.8.2. Modelové učení.....	163
10.8.3. Učení vhladem	164
10.9. Etická výchova ve škole - školou?	166
10.9.1. Co může škola udělat v oblasti etického učení	166
10.9.2. Role náboženství jako vyučovacího předmětu	169
10.10. Nábožensko-pedagogické impulzy	170
10.10.1. Trpělivost a zachování klidu.....	171
10.10.2. Sociální kreativita.....	171
10.10.3. Život bez hříchu proti pravdivému utváření života.....	172
10.10.4. Obrácení a nový začátek.....	172
10.10.5. Být na cestě.....	173
10.10.6. Široký horizont.....	173
10.10.7. Společný růst.....	174
10.10.8. Víra, naděje a láska	175
11. PRVKY MEDITACE A SLAVENÍ V NÁBOŽENSKÉ VÝCHOVĚ	180
11.1. Úvaha o tichu v dětském světě.....	180
11.1.1. Objasnění pojmů	181
11.1.2. Podmínky pro meditativní cvičení	182
11.1.3. Cesty do ticha - cvičení sensibility.....	182
11.2. O významu slavnosti v životě	185
11.2.1. Patří slavnost do vyučovacího předmětu?	186
11.2.2. Podněty pro svátky a slavnosti ve školní třídě.....	186
12. SYMBOL JAKO NÁBOŽENSKÁ FORMA ŘEČI	189
12.1. Symboly v lidském životě.....	189

12.2.	Vnější a vnitřní	190
12.3.	Symbol = spojený prsten	191
12.3.1.	Symbol a znak	192
12.3.2.	Cesty k symbolu	193
12.4.	Symbyly vyjadřující vztah Boha a člověka	195
12.4.1.	Bůh se stává v Ježíši Kristu člověkem	195
12.5.	Náboženskopedagogické důsledky	197
13.	OSOBNOST UČITELE	203
13.1.	Učitel "v procesu"	204
13.2.	Učitel v napětí	208
13.3.	Moje síly	211
13.4.	Moje hranice	215
13.5.	Ježíš - člověk a učitel	219
13.6.	Podněty ke změně	220
13.6.1.	Vlastní duchovní spiritualita	223
14.	POLE PŮSOBNOSTI NÁBOŽENSKÉ VÝCHOVY A NÁBOŽENSKÉHO VZDĚLÁNÍ	226
14.1.	Současná škola a její problémy	226
14.2.	Současný stav výuky předmětu náboženství	229
14.3.	Nabídka náboženské pedagogiky humanizaci školství	230
14.4.	Náboženská výchova v církvi	233
14.5.	Závěr	234
	Místo závěru	235
	Použitá literatura	237